

Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Івано-Франківської області
Методична розробка. Дії формування з обслуговування захисної споруди щодо приведення її у готовність до прийому людей.

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Навчально-методичного центру цивільного
захисту та безпеки життєдіяльності
Івано-Франківської області
Протокол № 5 від 18.11.2016р.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Тема: Дії формування з обслуговування захисної споруди щодо приведення її у готовність до прийому людей.

Навчальна мета: навчання слухачів порядку дій з обслуговування захисної споруди та приведення їх у готовність до прийому людей, правилам експлуатації обладнання споруди.

Укладач: Боднар Я.З. – старший майстер виробничого навчання циклу практичної підготовки обласних та міста Івано-Франківська курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Івано-Франківської області.

Дидактичне забезпечення:

- 1) план проведення заняття;
- 2) методична розробка;
- 3) довідкові матеріали для слухачів.

Місце проведення заняття: сховище цивільного захисту.

Навчальні питання та розрахунок часу

№ з/п	Навчальні питання	Час, хв.	Метод проведення
<i>I</i>	<i>Організаційна частина.</i>	5	
<i>II</i>	<i>Основна частина.</i>	80	
	Вступ.	5	розповідь
1	Отримання завдання, оцінка обстановки, прийняття рішення, постановка завдань особовому складу	15	розповідь
2	Порядок приведення ЗС у готовність до прийому людей, що укриваються: звільнення приміщень від майна, яке не використовується при експлуатації споруд, перевірка захисної споруди на	15	розповідь, показ, тренінг

	герметичність, підтримання нормальної температури і вологості, розконсервування інженерно-технічного обладнання і перевірка його справності. Установка і підключення внутрішнього обладнання, засобів зв'язку і оповіщення, перевірка наявності інвентарю та аварійного обладнання.		
3	Порядок закладання запасів продовольства, медикаментів і води.	15	розповідь, показ, обговорення
4	Перевірка стану огорожувальних конструкцій, захисно-герметичних і герметичних дверей. Прийоми і способи усунення порушень герметичності.	15	розповідь, показ, тренінг
5	Перевірка роботи фільтровентиляційного обладнання, визначення і усунення несправностей.	15	розповідь, показ, тренінг
III	<i>Завершальна частина, висновки, відповіді на запитання</i>	5	розповідь

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ

Заняття починається з перевірки наявності слухачів, їх підготовки до заняття.

Оголошується тема, навчальна мета та навчальні питання.

Викладання основних навчальних питань здійснюється методом розповіді та показу та тренінгу.

З метою забезпечення максимальної активності та зацікавленості слухачів під час заняття необхідно:

- ставити запитання по суті теми;
- наводити приклади з питань організації приведення ЗС у готовність.

ХІД ТА ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ВСТУП

Одним із основних заходів у сфері захисту населення та працюючого персоналу суб'єктів господарювання, як при застосуванні противником зброї масового ураження, так і у разі виникнення НС техногенного і природного характеру, є укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту.

Для вирішення питань щодо укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання завчасно створюють фонд таких споруд.

Порядок створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку визначається Кабінетом Міністрів України.

Проектування, будівництво, пристосування і розміщення захисних споруд та об'єктів подвійного призначення здійснюються згідно з нормами, які розробляються відповідно до Закону України "Про будівельні норми".

Вимоги щодо утримання та експлуатації захисних споруд визначаються центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Утримання захисних споруд цивільного захисту у готовності до використання за призначенням здійснюється суб'єктами господарювання, на балансі яких вони перебувають (у тому числі споруд, що не увійшли до їх статутних капіталів у процесі приватизації (корпоратизації), за рахунок власних коштів.

У разі використання однієї захисної споруди кількома суб'єктами господарювання вони беруть участь в утриманні споруди відповідно до укладених між ними договорів.

Захисні споруди цивільного захисту можуть використовуватися у мирний час для господарських, культурних і побутових потреб у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

1. ОТРИМАННЯ ЗАВДАННЯ, ОЦІНКА ОБСТАНОVKИ, ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ, ПОСТАНОВКА ЗАВДАНЬ ОСОБОВОМУ СКЛАДУ.

Завдання «Дії керівника формування з обслуговування захисних споруд, приведенню їх у готовність до прийому людей. Усунення можливих пошкоджень».

Сьогодні о 8.50 за київським часом на ТОВ "Карпатнафтохім" трапилася аварія з викидом у повітря небезпечної хімічної речовини – хлору. Хмара зараженого повітря поширюється у південно-східному напрямку із

швидкістю 10-15 км/год і може досягти території м. Івано-Франківська через 2-3 год. В зону ураження попадають житлові квартали міста та об'єкти господарської діяльності. У місті оголошена "хімічна тривога". Сили ЦЗ та аварійно-рятувальні формування приведені у готовність. На ПУО працюючому персоналу видаються ЗІЗ. Проводиться хімічна розвідка місцевості. Сховища ЦЗ готуються до прийому людей.

Ланка обслуговування сховищ у повному складі прибула у сховище і приступила до його приведення у готовність до прийому людей.

Метеорологічні дані: середня швидкість вітру – 12 км/год., напрямок – 130⁰, приземний вітер і температура повітря - реальні на день заняття.

Вивчити: завдання, план сховища з обладнанням, комунікаціями та енергетичною системою, функціональні обов'язки особового складу ланки, вимоги підтримання у сховищі встановленого порядку, дії за сигналами ЦЗ.

Бути готовим до дій у ролі командира ланки з обслуговування сховищ щодо приведення у готовність до прийому та розміщення людей.

2. ПОРЯДОК ПРИВЕДЕННЯ ЗС У ГОТОВНІСТЬ ДО ПРИЙОМУ ЛЮДЕЙ, ЩО УКРИВАЮТЬСЯ.

Захисні споруди повинні приводитись у готовність до прийому осіб, що укриваються, у терміни, які не перевищують 12 годин, а захисні споруди атомних станцій (далі — АС) і у 30-кілометровій зоні від АС, а також захисні споруди на хімічно небезпечних та пожежовибухонебезпечних об'єктах повинні утримуватись у постійній готовності до прийому осіб, що укриваються.

Режим постійної готовності захисної споруди передбачає:

- справність несучих огорожувальних конструкцій і захисних пристроїв захисної споруди;
- надійну герметичність захисної споруди і справний стан фільтровентиляційної системи, які забезпечують нормативну тривалість перебування осіб, що укриваються у зоні ураження, у зоні пожежі, а також при відповідному обладнанні, у зоні катастрофічного затоплення;
- справність санітарно-технічного та іншого обладнання і готовність його до роботи, наявність нормативних аварійних запасів води, паливних та мастильних матеріалів, а також майна, необхідного для життєзабезпечення осіб, що укриваються;
- підготовленість обслуговуючого персоналу формування з обслуговування захисних споруд;
- пожежну безпеку;
- належний санітарний стан приміщень.

У загальному випадку для підготовки захисної споруди до прийому людей необхідно виконати такі підготовчі роботи:

- розкрити опечатані приміщення, розконсервувати і задіяти все обладнання і прилади;
- відкрити всі входи для прийому осіб, що будуть укриватися;
- припинити роботу технологічного обладнання (при необхідності);
- закрити (задраїти) технологічні прорізи (вантажні люки, шахти ліфтів, вентиляційні отвори);
- закласти виступаючі над поверхнею землі прорізи в огорожувальних конструкціях ПРУ;
- провітрити і при необхідності здійснити дезінфекцію приміщень;
- винести з приміщень громіздке устаткування, матеріали і вироби, що перешкоджають розміщенню людей;
- розчистити підходи до захисних споруд, установити написи-показники і включити світлові сигнали "Вхід";
- установити і підключити репродуктори (гучномовці) та телефони;
- установити нари і лавки для розміщення людей при цьому необхідно зберегти максимальну місткість захисної споруди;
- перевірити системи повітропостачання, водопостачання, каналізації і електропостачання, справність відключення пристроїв, провести розконсервацію і пробний пуск дизельної електростанції;
- перевірити герметичність сховища;
- забезпечити необхідний запас медикаментів;
- забезпечити необхідний запас продуктів харчування;
- заповнити баки питною водою (для цього відкривають засувку на підведенні до баків і відкривають вентиль на повітряній лінії від баків);
- забезпечити захисну споруду відсутнім інструментом, приладами, матеріалами.

Термін проведення необхідних робіт у всіх випадках не повинен перевищувати установленого. Ці й інші необхідні заходи заносяться у "План приведення захисної споруди у готовність", що складається завчасно, з призначенням відповідальних осіб і затверджується керівником підприємства, організації, на балансі яких знаходиться захисна споруда.

Керівник формування з обслуговування захисної споруди.

При використанні захисної споруди у режимі укриття керівник формування відповідає за підготовку її до прийому осіб, що укриваються, організацію її заповнення, правильну експлуатацію захисної споруди під час перебування у ній осіб, що укриваються. Керівник формування підпорядковується начальнику цивільного захисту об'єкта.

У випадках, коли захисну споруду обслуговує персонал, що не входить до складу формувань (при ремонтних роботах тощо), керівник відповідає за організацію контролю за якістю робіт і за підтримкою максимально можливої готовності захисної споруди до використання за призначенням.

Керівник формування з обслуговування захисної споруди зобов'язаний:

- знати конструкцію об'єкта, планування його приміщень, правила експлуатації захисної споруди і обладнання, установленого у ній;
- знати розташування і призначення основних комунікацій, що проходять поблизу захисної споруди, місця їх вводу і вміти користуватися відключаючими пристроями;
- знати місця перебування і номери телефонів територіальних управлінь (відділів) з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту міста (району), лікувальних установ, а також місцезнаходження найближчих сховищ (ПРУ);
- завчасно готувати формування до швидкого приведення у готовність захисної споруди, для чого повинен проводити з ним регулярні тренувальні заняття безпосередньо у захисній споруді з обов'язковим відпрацюванням правил її експлуатації;
- перевіряти наявність інвентарю, протипожежного і аварійного обладнання та інструменту відповідно до табеля оснащення захисної споруди і формування з його обслуговування;
- стежити за своєчасним виконанням регламентних робіт і перевірок інженерно-технічного обладнання захисної споруди, за своєчасним її прибиранням і провітрюванням;
- проводити огляди і брати участь у контрольних перевірках фільтрів-поглиначів;
- особисто перевіряти роботу внутрішнього обладнання захисної споруди і вживати заходи щодо термінового усунення несправностей, стежити за робочим станом засобів зв'язку, уміти користуватися ними;
- вести і підтримувати у належному стані документацію, зберігати і заповнювати відповідні графи формулярів інженерно-технічного обладнання, яке устатковане у захисній споруді;
- особисто керувати роботами з приведення у готовність захисної споруди, коригувати план приведення захисної споруди у готовність при проведенні навчань (тренувань);
- знати і вміти користуватися приладами розвідки і контролю (типу ДП-5В, ВПХР, ДП-64, ГМУ-2 і ін.) і навчати роботі з ними особовий склад ланки (групи).

Керівник формування з обслуговування захисної споруди при отриманні сигналів цивільної захисту зобов'язаний:

- розставити особовий склад формування з обслуговування захисної споруди по місцях (постах) згідно з його обов'язками;
- організувати приймання, облік і розміщення осіб, що укриваються;
- зупинити заповнення сховища через входи без шлюзів і закрити захисно-герметичні і герметичні двері (ворота) після отримання команди або прийняття рішення про закриття захисної споруди;

- організувати контроль параметрів повітряного середовища, радіаційної і хімічної обстановки усередині і зовні захисної споруди;
- включити систему вентиляції у відповідному режимі;
- довести до осіб, що укриваються, правила поведінки у захисній споруді та контролювати їх дотримання;
- організувати харчування і медичне обслуговування осіб, що укриваються;
- інформувати осіб, що укриваються, про обстановку зовні захисної споруди;
- віддати команду про застосування індивідуальних засобів захисту при небезпечних концентраціях отруйних речовин у повітрі ПРУ;
- віддати команду працівникам за лінією герметизації, а також персоналу, що обслуговує ДЕС, працювати у протигазах;
- прийняти за необхідністю рішення про вимушену евакуацію із захисної споруди.

За сигналом “Відбій” керівник формування з обслуговування захисної споруди:

- уточнює обстановку у районі захисної споруди, шляхи і напрямки виходу з неї;
- установлює за необхідністю порядок виходу із захисної споруди;
- після звільнення захисної споруди організовує прибирання, провітрювання і за необхідністю дезактивацію приміщень;
- виконує заходи підготовки до повторного прийому осіб, що укриваються.

Формування з обслуговування захисної споруди.

Особовий склад формування з обслуговування захисної споруди зобов'язаний:

- знати вимоги щодо утримання сховищ, ПРУ які визначені цією Інструкцією, уміти користуватися інженерно-технічним обладнанням, установленим у захисних спорудах;
- знати конструкцію захисних споруд уміти користуватися тамбур-шлюзом аварійного виходу, знати розміщення запірної арматури інженерних комунікацій;
- уміти користуватися контрольно-вимірювальними приладами;
- негайно і правильно виконувати усі команди і розпорядження командира формування.

Ланка із заповнення і розміщення осіб, що укриваються (контролер):

- забезпечує звільнення захисної споруди від майна, розміщує нари та виконує інші заходи у приміщеннях для осіб, що укриваються;
- перевіряє готовність дверей (воріт) до закриття, при виявленні несправностей усуває їх;
- позначає маршрути руху осіб, що укриваються, до захисної споруди;

- організовує зустріч, приймання і розміщення осіб, що укриваються по відсіках захисної споруди;
- закриває двері (ворота) входів;
- забезпечує пропускання людей у сховище через тамбур-шлюзи після закриття захисної споруди;
- слідкує за порядком у відсіках захисної споруди;
- забезпечує охорону входів і аварійного виходу захисної споруди;
- організовує вихід осіб, що укриваються, через входи або аварійний вихід захисної споруди.

Ланка електропостачання (електрик, електрик-моторист):

- обслуговує дизельну електростанцію, електричну мережу і електрообладнання захисної споруди;
- забезпечує справність аварійного освітлення і включення його при виході з ладу інших джерел.

Ланка з обслуговування фільтровентиляційного обладнання (слюсар з вентиляції):

- забезпечує роботу систем повітропостачання у заданих режимах, слідкує за станом захисно-герметичних пристроїв і усуває їх несправності;
- контролює кількість повітря, яке подається у захисну споруду, періодично перевіряє його підпір;
- слідкує за рівномірним розподілом повітря в окремих приміщеннях (відсіках) захисної споруди;
- вимірює температуру повітря (при режимі I — через кожні 4 год, режимі II — через кожні 2 год, режимі III — через кожну 1 год), відносну вологість повітря (через кожні 4 год), газовий склад повітря (при режимі I — не рідше ніж 1 раз на 12 год, при режимі II — через кожні 2 год, при режимі III — через кожну 1 год). За наявності пожеж у зоні, де знаходиться захисна споруда, аналіз газового складу повітря повинен проводитися через кожні 30 хв. У випадку досягнення у захисній споруді граничнодопустимих величин параметрів мікроклімату і газового складу повітря негайно доповідає заступнику командира групи (командиру ланки). Результати вимірів заносять у спеціальний журнал.

Ланка з водопостачання і каналізації (слюсар з водопроводу і каналізації):

- забезпечує справність систем водопостачання і каналізації у захисній споруді;
- організовує роздачу питної води із ємкостей запасу води, які знаходяться у захисній споруді (при відсутності або виході із ладу зовнішньої водопровідної мережі);
- слідкує за порядком у санітарних вузлах захисної споруди, організовує збір відходів.

Ланка зв'язку і розвідки (телефоніст, розвідник-хімік, розвідник-дозиметрист):

- забезпечує зв'язок із керівником суб'єкту господарювання (району, міста);
- утримує у справності засоби оповіщення;
- контролює забруднення повітря радіоактивними і отруйними речовинами усередині захисної споруди;
- проводить радіаційну і хімічну розвідку поза спорудою і на маршрутах евакуації із зони ураження;
- забезпечує дозиметричний контроль осіб, що укриваються;
- визначає придатність підвалів, цокольних поверхів та інших приміщень для розміщення осіб, що укриваються, у випадку непередбаченого виводу їх із захисної споруди.

Медична ланка (лікар, фельдшер, сандружинниця):

- доукомплектує аптечки колективні, набори фельдшерські і лікарські до установлених норм;
- забезпечує постійний нагляд за поведінкою і станом здоров'я осіб, що укриваються, з метою виявлення та ізоляції хворих;
- надає першу медичну допомогу ураженим і хворим, які знаходяться у захисній споруді;
- контролює санітарний стан захисної споруди;
- забезпечує санітарний нагляд за зберіганням і роздачею продуктів харчування та питної води;
- оцінює загальний стан і здоров'я осіб, що укриваються, та визначає можливі строки їх перебування у захисній споруді;
- супроводжує (при евакуації із захисної споруди) хворих і уражених на пункт збору уражених або на місце отримання першої медичної допомоги.

Ланка організації харчування організовує одержання і закладення запасів продовольства, фасування та видачу його особам, що укриваються.

Функціональні обов'язки особового складу формувань з обслуговування захисних споруд і дії їх ланок (окремих постів), за командами і сигналами ЦЗ розробляються на місцях для кожної захисної споруди посадовими особами, які призначені відповідальними за утримання захисних споруд в організаціях, на об'єктах, з урахуванням вимог цієї Інструкції та технічних характеристик захисної споруди.

Нормативи із відпрацювання спеціальних вправ наведені у Додатку

3. ПОРЯДОК ЗАКЛАДАННЯ ЗАПАСІВ ПРОДОВОЛЬСТВА, МЕДИКАМЕНТІВ І ВОДИ.

Водопостачання сховищ здійснюється від зовнішньої локальної водонапірної мережі або заводської (об'єктової) мережі з улаштуванням на вводі усередині сховища запірної арматури і зворотного клапана.

У сховищах необхідно передбачати запас питної води у ємкостях з розрахунку **3 л/д** на одну особу, що укривається.

У сховищах лікувальних закладів для нетранспортабельних хворих запас питної води у проточних ємкостях приймається з розрахунку **20 л/д** на кожного хворого і **3 л/д** на кожного медичного працівника; запас води для технічних потреб, що зберігається у резервуарах, визначається розрахунком.

При застосуванні у сховищах унітазів вагонного типу необхідно передбачати запас води з розрахунку **5 л/д** на кожну особу.

Приміщення медпунктів у сховищах необхідно обладнати умивальниками, що працюють від водопровідної мережі. На випадок припинення подачі води необхідно передбачити переносний рукомийник із запасом води до нього з розрахунку **10 л/д**.

Для знезараження води у ємкостях необхідно мати запас гіпохлорит натрію, *хлорного вапна* або порошку ДТС-ГК із розрахунку на 1 куб.м води **8-10 г** хлорного вапна або **4-5 г** порошку ДТС-ГК.

Особи, що укриваються, повинні перебувати у захисну споруду із засобами індивідуального захисту та **дводобовим запасом продуктів у поліетиленовій упаковці** (якщо вони не закладені у захисній споруді) та мати при собі найбільш необхідні речі.

4. ПЕРЕВІРКА СТАНУ ОГОРОДЖУВАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ, ЗАХИСНО-ГЕРМЕТИЧНИХ І ГЕРМЕТИЧНИХ ДВЕРЕЙ. ПРИЙОМИ І СПОСОБИ УСУНЕННЯ ПОРУШЕНЬ ГЕРМЕТИЧНОСТІ.

Входи у захисну споруду повинні постійно забезпечувати вільний доступ усередину приміщень. Для цього підходи до зовнішніх дверей, двері і сходові марші необхідно утримувати у справному стані, очищати від бруду і сміття, а у зимовий час - від снігу і льоду.

У тамбурі входу у сховище двоє дверей: захисно-герметичні і герметичні, які відчиняються назовні. Розміри тамбурів розраховані на те, щоб при відчинених дверях пропускна здатність входів не знижувалася.

Дренаж, гідроізоляцію і вимощення по периметру захисної споруди, а також водостічні труби необхідно утримувати у справному стані для забезпечення постійного відведення води від споруди.

Огороджувальними конструкціями є перекриття (покриття), стіни, підлоги, а також захисно-герметичні і герметичні двері та ставні. Основне

їх призначення полягає у тому, щоб витримувати надмірний тиск ударної хвилі, забезпечувати захист від проникаючої радіації, світлового випромінювання, високих температур при пожежах і перешкоджати потраплянню усередину споруди радіоактивного пилу, НХР та БЗ.

Огороджувальні конструкції повинні забезпечувати у приміщенні нормальний температурно-вологісний режим у період експлуатації і захищати споруду від поверхневих та ґрунтових вод.

Герметичність огороджувальних конструкцій досягається щільністю застосовуваних матеріалів та старанним зашпаруванням місць примикань герметичних дверей, люків, ставень, а також місць проходження через стіни введів і випусків інженерних мереж та комунікацій.

Огороджувальні конструкції сховищ розраховують на навантаження, що значно перевищують тимчасові і постійні, тому поява тріщин у стінах і перекриттях сховища, як правило, не свідчить про їх аварійний стан, але вони небезпечні тим, що порушують герметизацію споруди.

Труднощі у зашпаруванні тріщин у тому, що дуже важливо забезпечити міцне зчеплення між знову покладеним і старим бетоном. Незначні видимі тріщини затирають цементним розчином.

При утворенні великої (шириною 5 мм і більше) тріщини необхідно по усій її довжині зробити виріз або поглиблення у бетонній поверхні на глибину до 4 см. Краї вирізу бажано скосити під кутом 45 град., щоб поліпшити зчеплення старого і нового бетону. Поглиблення зашпаровують цементним розчином. Для усунення корозії бетону, а також вибоїв, відшарувань й інших дефектів на місці, що ремонтується, видаляють пошкоджений бетон або бетон низької якості. Глибина зрубування старого бетону залежить від розмірів ушкоджень, але в усіх випадках повинна бути не менше товщини захисного шару бетону і половини діаметра арматури.

Якщо арматура уражена корозією, її потрібно цілком оголити і очистити від іржі металевими щітками. Арматуру, яка сильно кородує, видаляють цілком, залишаючи тільки кінці для кріплення нової.

Підсилити зчеплення між старим і новим бетоном можна, збільшивши поверхню контакту між ними, а також зробивши насічку поверхні бетону.

При ремонтних роботах стіни оштукатурюють у тому випадку, якщо вони виконані кам'яною кладкою. Перекриття і бетонні стіни штукатурити не рекомендується.

Найбільш характерними експлуатаційними дефектами підлог є стирання і корозія поверхневого шару бетону, поява тріщин і вибоїв, порушення гідроізоляції, проникання води через тріщини і повне або часткове просідання підлоги по площі приміщення.

Ділянки бетонної підлоги з вибоями або ушкодженнями верхнього шару (відшарування залізнення) ремонтують, видаляючи старий бетон і зашпаровуючи розчином ушкоджені місця. При значних просіданнях підлоги, її нерівності і великій кількості тріщин поверх підлоги укладають додатковий шар бетону.

5. ПЕРЕВІРКА РОБОТИ ФІЛЬТРОВЕНТИЛЯЦІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ, ВИЗНАЧЕННЯ І УСУНЕННЯ НЕСПРАВНОСТЕЙ.

Система вентиляції сховищ, як правило, працює у двох режимах: чистої вентиляції (режим I) і фільтровентиляції (режим II).

При режимі чистої вентиляції подача у сховище очищеного від пилу зовнішнього повітря повинна забезпечувати необхідний обмін повітря і видалення з приміщень тепловиділень і вологи. При фільтровентиляції зовнішнє повітря, що подається у сховище, повинне очищатися від НХР, аерозолів і пилу.

У зонах можливого хімічного забруднення і забруднення продуктами горіння, а також на хімічно небезпечних об'єктах у сховищах необхідно передбачати регенерацію внутрішнього повітря (режим III) і створення його підпору.

Система вентиляції сховищ повинна забезпечувати надійну її роботу у наступних режимах:

- режимі чистої вентиляції протягом **48** годин,
- режимі фільтровентиляції протягом **12** годин
- режимі повної ізоляції з регенерацією внутрішнього повітря - протягом **6** годин

Слюсар з вентиляції:

- забезпечує роботу систем повітропостачання у заданих режимах, слідкує за станом захисно-герметичних пристроїв і усуває їх несправності;
- контролює кількість повітря, яке подається у захисну споруду, періодично перевіряє його підпір;
- слідкує за рівномірним розподілом повітря в окремих приміщеннях (відсіках) захисної споруди;
- вимірює температуру повітря (при режимі I - через кожні 4 год., режимі II - через кожні 2 год., режимі III - через кожну 1 год.)
- відносну вологість повітря (через кожні 4 год.)
- газовий склад повітря (при режимі I - не рідше ніж 1 раз на 12 годин, при режимі II - через кожні 2 год., при режимі III - через кожну 1 год.).

За наявності пожеж у зоні, де розташована захисна споруда, аналіз газового складу повітря має проводитися через кожні 30 хв. У разі досягнення у захисній споруді гранично допустимих величин параметрів

мікроклімату і газового складу повітря негайно доповідає заступнику керівника групи (керівнику ланки). Результати вимірів заносять у спеціальний журнал.

Нормативи із відпрацювання спеціальних вправ наведені у Додатку

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

Які обов'язки керівника формування з обслуговування захисної споруди?

Які є формування з обслуговування захисної споруди?

Назвіть добові норми продовольства, яке закладається у захисну споруду на випадок виникнення НС у перерахунку на одну людину на добу.

Чим досягається герметичність огорожувальних конструкцій?

Через скільки часу має проводитися аналіз газового складу повітря за наявності пожеж у зоні, де розташована захисна споруда?

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015р. № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013р. № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
4. Наказ МВС України від 31.01.2015 р. № 113 «Про затвердження Примірною положення про формування цивільного захисту».
5. Наказ МНС України від 15.08.2007р. № 557 «Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях».
6. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 09.10.2006р. № 653 «Про затвердження інструкції щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час» зареєстрований в Міністерстві юстиції України 2 листопада 2006р. за № 1180/13054.
7. Кадровий потенціал суб'єктів забезпечення цивільного захисту: регіональний аспект : методичний посібник / [Є.Ю. Литвиновський, С.В.Гелдаш, О.Ф.Ткачов, В.К. Янько, О.Г. Арнаутов] – Запоріжжя : Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області, 2014. – 119с.
8. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.6. Захисні споруди цивільного захисту (цивільної оборони). / за загальною редакцією В.В. Могильниченка. – К.: КІМ, 2010. – 560 с.
9. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2007. – 487 с.
10. Защитные сооружения гражданской обороны: Устройство и эксплуатация: Учеб. Пособие, Ю.Ю.Камерер, А.К.Кутырев, А.Е.Харкевич. – М.: Энергоатомиздат, 1986. 248 с.: ил.

Нормативи виконання спеціальних вправ.

Умови виконання нормативів	Оцінка			Помилки, які знижують оцінку на 1 бал	Помилки, за які виставляється оцінка «незадовільно»
	Відмінно	Добре	Задовільно		
ЗАГАЛЬНІ НОРМАТИВИ					
Норматив № 1. Збір працівників за сигналом «Оголошено збір!».					
Транспорт і табельне майно знаходяться у місцях постійного зберігання. Час на збори:				Відсутні більше 10% працівників	1. Відсутні більше 30 % працівників. 2. Збір працівників перевищив планові показники більше ніж на 10 %.
А) в робочий час	Раніше планового часу на 10%	Час плановий	Пізніше планового часу не більше ніж на 10%		
Б) в неробочий час	Раніше планового часу на 10%	Час плановий	Пізніше планового часу не більше ніж на 10%		
Норматив № 11. Заповнення сховища (укриття).					
Група працівників, 30 чол., знаходиться на віддалі 30 м від входу в сховище (укриття). За командою працівники бігом спрямовуються до сховища (укриття) і укриваються.	3 хв	4 хв	5 хв	Керівник має право змінити час виконання нормативу в залежності від	

				числа тих, хто навчається, віддалі до захисної споруди, пропускної спроможності входів і характеру підходу до них (сходові прольоти, пандус і т.д.)	
Норматив № 12. Укриття в сховищах (укриттях) за сигналами оповіщення					
Працівники знаходяться на робочих місцях (в цеху, установі, навчальному закладі). Подається сигнал «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА». За цим сигналом працівники виконують дії щодо зупинки устаткування, передбачені відповідною інструкцією, розробленою адміністрацією, і бігом спрямовуються до найближчого сховища (укриття).	8 хв	10 хв	12 хв		
	Нормативний час наведено за умови, якщо сховище (укриття) знаходиться на відстані 300 м від вкрити. Керівник має право змінити час виконання нормативу в залежності від віддаленості сховища (укриття), а також від обсягу робіт по зупинці обладнання.				
Норматив № 13. Трасування прямої ділянки щілини					
Трасування відпрацьовується на території навчального містечка або іншому приміському місці. Місце для щілини визначено, а необхідний інструмент і матеріал підготовлено заздалегідь. За командою керівника двоє працівників: забивають кілки, натягують трасувальні шнури, вздовж яких лопатами відривають канавки. Довжина щілини 10 м.	5 хв	6 хв	7 хв		
СПЕЦІАЛЬНІ НОРМАТИВИ					
Норматив № 111. Закривання герметичних дверей (воріт) і ставень аварійного виходу зі сховища					
Працівники знаходяться у сховищі. За командою «Захисну				1. Запори воріт і	1. Працівники не

<p>споруду закрити!» працівники закривають герметичні двері, ворота і ставні аварійного виходу.</p> <p>для сховищ з дверима: для сховищ з воротами:</p>	<p>30 с 1 хв</p>	<p>45 с 1 хв 15 с</p>	<p>60 с 1 хв 30 с</p>	<p>ставень закриті не повністю. 2. Використовувався додатковий інструмент.</p>	<p>знають обов'язків особового складу ланки. 2. Працівники не знають правил утримання сховищ.</p>
<p>Норматив № 112. Перевірка сховища на герметичність</p>					
<p>Працівники знаходяться у сховищі. За командою «Сховище на герметичність перевірити!» працівники закривають всі двері (ворота), ставні, герметичні клапани на повітропроводах витяжних систем, стопорять клапани надлишкового тиску, включають вентиляційне обладнання припливної системи повітропостачання в режимі чистої вентиляції, виявляють місця і усувають причини витоку повітря.</p>	<p>35 хв</p>	<p>45 хв</p>	<p>55 хв</p>	<p>1. Не визначені обов'язки особового складу. 2. Виявлені не всі місця витоку повітря, не усунуті причини.</p>	<p>1. Працівники не знають порядку своїх дій. 2. Не створений підпір повітря у сховищі у нормативний час.</p>